
Ateneu Barcelonès

TERTÚLIA DITIRÀMBICA
sobre TEMES HUMANS

FILOSOFIA CASUAL
a partir de PEL·LÍCULES, GRAFISMES o
DISPARADORS ESTRANYS

TEMA 19: DE AMICITIA: ELS SENTITS DE L'AMISTAT

De la mà de Tomás Gutiérrez Alea *Fresa y chocolate*, pel·lícula cubana del 1994.

Xavier Cabús

Al segle primer el romà Ciceró va escriure un diàleg, *De Amicitia*, de to socràtic com els nostres propis diàlegs ditiràmics.

Hi exalçava l'amistat, un brodat màgic de virtut i de bondat que es pot donar entre persones

que, coneixent-se, s'estimen entre si perquè es respecten moralment les unes a les altres, un còctel de tendresa i de mútua admiració que fa la vida bella, la veritable cosa que assegura que arribi a valdre la pena el nostre temps damunt la Terra.

És l'amistat el bé més preuat encara en la nostra escala de valors? O és un miratge fugisser que consumim entre d'altres *experiences*?

En un món mediatitzat per les pantalles, en el qual cada cop hi ha més gent que afegeix a la sèrie —que assenyalava Josep Pla—, dels *amics*, els *coneguts* i els *saludats*, una nova categoria —sovint fonamental per a l'autoestima del subjecte— de *seguidors* al Facebook, potser ens convé revisitar el tema de l'amistat i repensar l'essència d'aquest vincle.

Provarem d'escatir “els sentits de l'amistat”.

He triat com a disparador una pel·lícula cubana dels anys 90 —*Fresa y chocolate*, Tomás Gutiérrez Alea (1994).

El context cubà de l'època m'interessa perquè hi havia encara en discussió l'ésser *genèric* que defensava Marx com a fonament humà, davant de l'individualisme consumista avui ja plenament entronitzat.

Efectivament, la Revolució Cubana (el mite fundacional) s'havia bastit des de l'amistat mascle i guerrera de Fidel i del Che, i dels guerrillers, embarcats en una aventura d'alliberació, colze amb colze i —indubtablement— des d'un ideari d'humanisme il·lustrat que beu de Ciceró i de la cultura clàssica.

Però als anys 90 el mite començava a trontollar —avui, acostant-nos a passes de gegant a la pen-última Gran Guerra, que ja estan els Imperis assajant en petit format, el mite està, probablement, completament liquidat.

Llavors, *Fresa y chocolate*, que és crítica amb la seva realitat però encara no és vitriòlica, considera una possibilitat de reconducció —i de reconciliació—, que és fonament de l'amistat.

Sinopsi: en el context de l'Havana comunista dels 90, un homosexual quasi-dissident del règim prova de seduir un xicot adoctrinat en els valors revolucionaris —un dels quals és l'homofòbia—. Si bé en un primer moment aquest és converteix en espia de les activitats contra-revolucionàries de l'altre —amb la

intenció de denunciar-lo—, la pròpia relació anirà propiciant el reconeixement mutu i el naixement d'un afecte que els conduirà al final a enfrontar-se plegats amb els prejudicis que prèviament els separaven: una aproximació a l'amistat entesa des del reconeixement i el goig de l'alteritat i de la diferència.

Bo i parlant de l'amistat.